

Umay

– Ayşegül Akdağ Barutçu · 04 Ocak 2026

Bazı yerler vardır, oraya ne zaman geldiğini hatırlayamaz insan; hep oradaymış gibi hisseder. Umay için de bu mezarlık böyle bir yerdi. Burası kozmopolit bir mezarlıktı; farklı dinlere mensup ailelerin yaşamları, hayata bakış açıları burada yan yana duruyordu.

Renk renk hayallerin yanında yıkılışlar, umutların yanında kabullenişler vardı.

Mezar ziyaretçileri arasında en çok yaşlıları görüyordu; hepsi gideceği yeri biliyor, bunun kaçıışı olmadığını çoktan kabullenmiş gibiydi.

“Ölümsüzlük iksirine biz de yetişemedik.” Hüznü taşıyorlardı yüzlerinde. Kimi yaşlılarda ise;

“Geldik gördük yaşadık bu kadarı yeterli.” Kabullenışı vardı. Ne ilginçtir ki Umay dışında hiçbir genç uğramıyordu buralara; ölümü kendilerine çok uzak görüyor olmalıydı. Fakat o, çocukluğundan beri farklıydı yaşlılarından. Onların sevdiği şeyler onun ilgisini çekmediği gibi onun sevdiği şeyler de onların ilgisini çekmiyordu.

-“Yağmur yerine toz mu yağıyor anlamıyorum. Yine bütün mermerler kirlenmiş.” Diye hayıflandı mezarlığın yaşlı bekçisi. Geriye dönüp kulübeye girdi, bir süre sonra elinde büyük bir kova ve temizlik eşyalarıyla kabristanın giriş kapısındaki mezardan başladı temizliğe.

- “Ey ölümler, biriniz kalkın yardım edin be.” Diye iç geçirdi, hemen hemen her gün söylediği bir cümleydi.

- “Hiç değil siz heykeller-“deyip sustu ve etrafına göz gezdirdi. Kadim bir mezarlıktı burası, birçok dinden insan sessiz sessiz yan yana yatıyordu. Müslümanı, hristiyanı, yahudisi. Hayatta olsalar, birbirlerinin yüzüne bakmazlardı; ölümden ise aynı toprağı paylaşacak kadar eşitlerdi.

Yaşlı bekçi kulübeye yeniden gidip yarım kova su ve küçük bir fırça alıp mezarlığın çok ziyaret edilmeyen bir köşesine gitti. Küçük ve çok eski bir mezarın yanına oturdu. Yazıları zamanla silinmiş olan mezar taşına şefkatle dokundu ve dua okumaya başladı.

Duayı okuduktan sonra “Ey kimsesizlerin kimsesi olan rabbim, burada yatan garip kulunu rahat ettir; ben elimden geleni yapıyorum.” Deyip ayağa kalktı ve yüksek hassasiyetle sanki ölüyü yıkar gibi mezar taşını yıkamaya başladı. Umay ise sessizce izliyordu. Derken mezarlığa orta yaşlarda bir kadın ve bir adam girdi, bekçi onları sonradan fark etti. Ziyaretçiler doğrudan yakın zamanda defnedilmiş bir mezarın yanına geçip derin bir sessizlikte dua okumaya başladılar. Duaları kalplerinden geliyordu, bir süre oturup sessizce mezarı izlerken kadın çantasından biraz tohum çıkarıp mezarın üzerine ekti ve bir şişe su döktü.

-“çiçekleri çok severdi, artık çiçekler göğsünde büyüyecek.” Dedi titreyen sesiyle. Adam ona sıkıca sarıldı ve hüngür hüngür ağlamaya başladılar.

Bekçi yaptığı işe devam etti, ne de olsa yıllardır alışık olduğu bir sahneydi. Umay ise hiç alışamıyordu.

Yanında duran anne kız heykeline bakıp:

-“Sizin de göğsünüzde çiçek büyüttüler mi?” Diye sordu. Anne heykel boşluğa bakıyordu, kızı ise ne olduğunu anlamış değil gibiydi.

Mezar ziyaretçileri çıkıp gitti, bekçi doğrudan o mezara uğradı.

-“Ah ah, kaç mevsim çiçek açar solar kıyamete kadar.” Diye söylendi ve o çiçeği büyütmeyi kendine görev edindi.

Feri kaçmış gözlerini gökyüzüne dikti ve derin bir iç çekti. Mavi gökyüzü yavaş yavaş bulutlarla kaplanmaya başlamıştı, hafiften rüzgar esiyor, uzaklardan başka mezarlıklardaki taze çiçeklerin kokusunu getiriyordu.

-“Yağarsa yağsın.” Dedi bekçi omuz silkerek. “Bu yağmur damlaları çiçeklerin bedenine yürüyecek.” Diye devam etti.

Umay yağmuru çok sevmiyordu; fakat yağmurun da gerekli olduğunun da her zaman farkındaydı. Yağmur olmasa nasıl bilebilirdik güneşin kıymetini? Diye geçirdi içinden.

Yaşlı adam anne kız heykelinin yanına kadar gelip uzun uzun seyretmeye başladı. Solgun gözleri hüznle doluyordu. Anlık olarak Umay’la göz göze geldi ama çabucak gözlerini kaçırdı ve dikkatini tamamen anne kız heykeline verdi.

-“Ah, onları buraya ilk koyduklarında kızcağız küçüktü.” Diye iç geçirdi. Sesi titremeye başladı.

-“Mezar taşı bile hala süt kokuyor yavrunun.”

Dizlerinin üzerine çöktü ve bir süre sustu. Sessizliğin yerini uğuldayan rüzgar doldurmaya başladı.

Yağmurlarını yüklenip geldi kara bulutlar. Ardından usul usul sis bastırdı, mezarlığın üstünden bir kuş sürüsü geçti.

-“Annesi kızını bırakmamış, kimse de ayırmaya kıyamamış. Zaten onları ayırmak öldürmekten farksız olurdu.” Deyip ayağa kalktı bekçi.“Bazıları vardır, hayattayken bile yerinden kıpırdayamaz.” Dedi ve ağır adımlarla oradan uzaklaştı. Umay, ölülerle baş başa kalmıştı. Anne kızın hikayesini duyunca sarsılmıştı bir süre kendine gelememi. Yaşlarla dolu gözleri fakat akmadı. Birbirine doyamamış anne kızın ölümünün yanında bütün sözler kifayetsiz kalırdı ama yine de:

-“Sonsuzluk sizi ayırmayacak.” Diye bir umut cümlesi döküldü dudaklarından.

Neden ölüyordu hayatına ve sevdiklerine doyamadan insanlar?

Umay anne kız heykelini sessizce izlerken düşüncelere dalmıştı. Anne heykel oturur vaziyetteydi, omuzları çok hafif öne eğikti; sanki yıllardır bir şeyi dinliyormuş gibiydi. Yüz hatları oldukça yumuşaktı, zaman gözlerinin kıyısında durmuştu. Boşluğa dalmıştı gözleri umutsuzca sarılırken. Kız heykeli ise annesinin dizlerine yaslanmış başını annesinin göğsüne doğru çevirmişti ama iri gözleri uzaklara bakıyordu. Dudaklarında ne tebessüm ne hüzn vardı. Umay her bakışında hep aynı şeyleri hissediyordu. Bu yarım kalmışlık Umay’ı paramparça ediyordu.

Yağmur yağıyordu. Eski yeni, geniş dar mezar, fakir zengin ölü demeden hepsine eşit yağıyordu yağmur. Ölüler dedi Umay, ölüler çiçek değil ki yağmurla büyüsün.

İslenme kaygısı gütmüyordu. Derken mezarlığın dış kapısı yağmur damlalarına çarparak açıldı; bekçi bir telaşla geri gelmişti. Doğrudan kulübeye girdi ve siyah şemsiyesini alıp tekrar kapıya yöneldi sonra mezarlığa dönerek:

-“İnsan geride bir iz bırakmadan gider mi hiç?” Dedi ve kapıyı örtüp uzaklaştı. Umay cevap vermek istedi; bir cevabı vardı çünkü. Fakat ilk kez tuhaf bir boşluk hissetti ve cümle içinde yarım kaldı.

Mezarlığın kapısı ne zaman kapandı hatırlayamadı birden. Yaşlı adamı uzaklaşıp giderken gördüğünden

de emin olamadı. Bağırmak istedi fakat ses gelmedi.

Gün yeni yeni akşam olmaya başlamıştı ama neden bu kadar erken saatte kararıyordu hava?“Eve gidip uyumalıyım biraz.” Dedi ve ayağa kalkmaya çalıştı, kalkamadı. Olduğu yerde kalakaldı. Ayakları karıncalanıyordu, etrafına bakındı her şey sessizdi.

Heykeller onu izliyormuş gibi bir hisse kapıldı. Yağmuru hissedemiyordu.

Nereye yağıyor bu yağmur? Diye sordu içinden.

Akışına bıraktı. Dünya kendi ekseninde kaç kez döndü farkına varamadı. En son ne zaman beklemeye başlamıştı hatırlayamıyordu.

Her şey yerli yerindeydi. Gelenler, gidenler, önünde durup dua okuyanlar oluyordu. çiçek, fidan dikenler oluyordu.

Çocukluğunu düşündü fakat aklına gelen bir sahne yoktu. Boşluk vardı, nostaljik çocukluk sahnesi yoktu. “Gideyim ben artık.” Deyip vedalaşmak istercesine anne kız heykeline ve mezarlığa baktı. Aslında bakmıyordu; bakmak için göz lazımdı, gitmek için adım. Oysa hala oradaydı, anne kız heykeli yan yanaydı. Hiç değilse onlar bir zamanlar yaşamıştı. İyi kötü hatıraları, izleri vardı hayattayken. Kırlarda koştular, soğuk su içtiler, ekşi mayalı ekmek yediler, güldüler ve ölen yakınlarına ağladılar. Umay bunu anladığında taş göğsünden ince bir ses geldi. Çok küçük bir çatlak açıldı.

Ağlamak, yaşanmış hayatı olanlara aitti.